

Recuperem el Vèrd

amb Carme Miquel

Carme Miquel — activista

*"Perquè sé que entre els cards creixen lliris (...),
jo mantinc l'esperança." **

Ho edita:

escola valenciana
activistespelvalencia.org

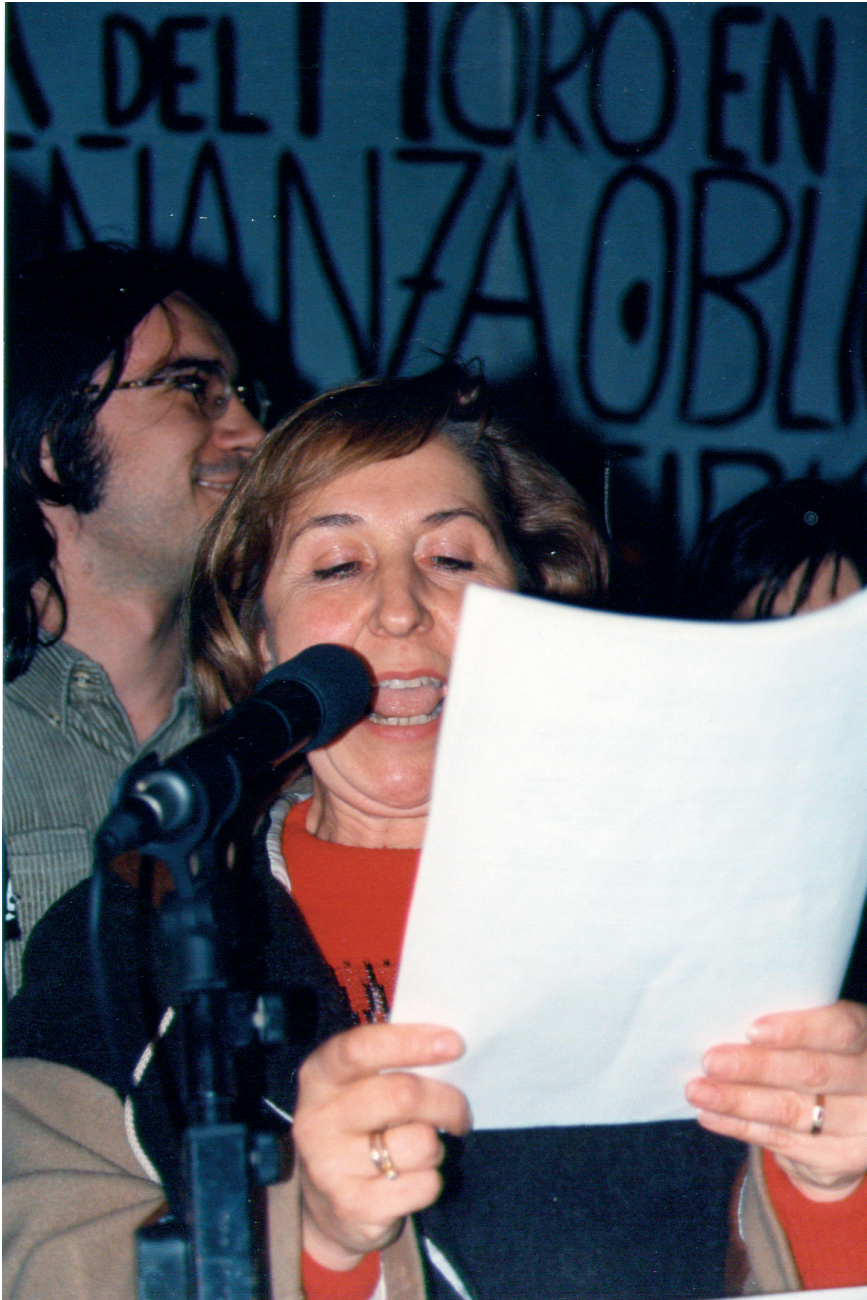
Amb la col·laboració de:

DIPUTACIÓ DE
VALÈNCIA
Àrea de Cultura

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

SEMPRE
TEUA
La teua llengua

* *Murmuris i crits*
(Tàndem Ed., 2002)

“Avui, mentre passejava per una carretera asfaltada, he vist que a les seues vores creixien flors i, fins i tot, d’entremig de l’asfalt sorgia una mata de farigola. I per això, perquè sé que entre els cards creixen lliris i perquè existeixen persones que no volen ser coses, jo mantinc l’esperança.”

Carme Miquel
Murmuris i crits

TERRA QUE NO OBLIDA

Cançó de les Trobades d'Escola Valenciana 2023 a càrrec del grup El Diluvi

Som hereus,
del món que ens han deixat.
Si busquem un nou significat,
podrem ser pedra i riu, arena i mar.
Un bosc, un llac, serem la immensitat.

Ja t'has adonat el poble crida.
Totes les petjades fan ferida.
Terra que no oblida
ara és la que crida per canviar
la seua vida.

Hem nascut entre la pluja i l'erosió,
arrelades entre cims i valls.
A poc a poc creuar muntanyes,
pels teus camins tu m'acompanyes,
que quan cante jo, tu sempre danses.

Despertar-me amb tu dalt d'un penya-segat
descendir-te i tornar a pujar.
Pas a pas obrir noves vies
descobrint alternatives
serem pedra i riu, arena i mar

Serem pedra i riu, arena i mar.
Un bosc, un llac, serem la immensitat.

Ja t'has adonat el poble crida.
Totes les petjades fan ferida.
Terra que no oblida
ara és la que crida per canviar
la seua vida.

Navegant per tots els mars i els oceans,
hem deixat enrere tots els mals.
Avançant amb vent en popa,
A la costa ens apropa
una brisa amb sabor a sal.

Des de cada poble fins a les ciutats,
recuperem el verd dels nostres prats.
Barris vius alçant ruïnes
descobrint-nos alternatives
serem pedra i riu, arena i mar.

Ja t'has adonat el poble crida.
Totes les petjades fan ferida.
Terra que no oblida
ara és la que crida per canviar
la seua vida.

Què vos suggereix la cançó? A què fa referència *el crit del poble* de què parla? Quins són els versos que ens demanen que passem a l'acció?

Has anat mai a una Trobada? Què s'hi reivindica?

Vos proposem que interpreteu la cançó a la vostra manera. Podeu elaborar un pictograma, un còmic, un collage, un videoclip, un poema visual, una coreografia...

Una vegada acabeu les vostres creacions envieu-les a l'adreça educacio@fev.org i les compartirem amb la resta de centres educatius.

Infantil i 1r cicle Primària

1. Reprenem el conte de la Tortuga Caterina.

On es va quedar la tortuga Caterina?

Després de passar pel camí groc...

“Va caure dins d’un camí de color verd i allí es va quedar enganxada.

El camí era suau i moll. I a poc a poc la closca va anar fent-se de color verd.

—Oh! —va dir Caterina—, pel camí verd ningú es perd.

En dir-ho va caure dins d’un camí de color blau i allí es va quedar enganxada. El camí era suau i moll. I a poc a poc la closca va anar fent-se de color blau.

—Oh! —va dir Caterina—, és molt suau el color blau.

En dir-ho va caure dins d’un camí era suau i moll. I a poc a poc la closca va anar fent-se de color blau obscur.

—Oh! —va dir Caterina—, és un poc dur, el blau obscur”.

2. Reflexionem sobre la història.

- Què li ha passat hui a la tortuga Caterina?

- Per quins colors ha passejat hui?

- Quins elements de la natura coneixeu d’aquests colors?

---

3. Seguim el mural.

Busquem en revistes o en l'ordinador elements de la natura de color verd i blau i seguim construint l'arc de Sant Martí.

Alumnat de l'aulari de Gestalgar del CRA Baix Túria (El Camp de Túria-Els Serrans)

3. Cartells.

Ja hem parlat, en altres sessions, de la importància de la natura i de com podem cuidar-la i respectar-la, però...

Totes les persones ho fan? _____

Carme Miquel, l'escriptora del conte, es preocupava molt i intentava conscienciar a la resta de persones. Era una persona activista.

Vos agradaria ser persones activistes? _____

Com podriem sensibilitzar a altres persones? _____

_____

Vos agradaria fer cartells? _____

Exemples:

Què vos agradaria fer amb els cartells?

MATERIALS: paper continu, fotografies, revistes, tisores, pegament, colors, ceres, cartolines, pals...

2n i 3r cicle de Primària

Fem recerca

1. Busca el significat d'aquestes paraules:

- activisme
- activista
- altruisme
- col·lectiu

2. Pensa en el teu voltant: barri, poble, comarca... Pregunta si hi ha algun col·lectiu que trebal·le de manera altruista per la cultura, el medi ambient, la tradició, la llengua, etc.

- Quines coses fan? A casa, hi participeu?
- Passaria alguna cosa si no existiren aquests col·lectius?

3. Et sona la paraula **trobada**? Què pretenen les Trobades? Tindria alguna relació amb les activitats 1 i 2?

Les Trobades a la Viquipèdia

escolavalenciana.org/trobades

A) Sabeu que cada Trobada té un motiu per a fer-la? Sabeu quin n'és el d'enguany i a qui van dedicades?

ABANS DE RESPONDRE-LES, CONVIDEM EL PROFESSORAT
A LLEGIR EL REQUADRE DE SOTA.

PROPOSTA PER AL PROFESSORAT

El CLUEDO és un joc que s'adapta a qualsevol tipus d'escola: una línia, més d'una línia, el centre complet...

Penseu que les respostes que isquen del joc seran a l'atzar i no correspondran a la realitat, per això caldrà contrastar amb el que marca l'activitat 3. a)

EL CLUEDO D'ESCOLA VALENCIANA

INSTRUCCIONS PRÈVIES PER AL PROFESSORAT

Caldrà comptar amb quatre persones mínim que seran els punts de control (mestres o no) per poder realitzar el joc i una altra per controlar tota l'activitat (en cas de ser poca gent, amb quatre en serà suficient). Paral·lelament es prepararan cinc sobres i a l'exterior de cadascun d'ells escriurem

1   2   3   4   solució

Una vegada preparats, caldrà introduir la informació de cada columna dins de cada sobre 1-2-3-4 en paperets solts amb cada pista escrita.

ON?	QUAN?	PER A QUI?	QUÈ DIU?
Cal posar QUATRE (o més) POBLES de la comarca incloent el poble de la Trobada	Cal posar QUATRE (o més) DATES incloent la de la Trobada	Carme Miquel	Recuperem el verd
		Joan Fuster	L'escola que ens fa lliures
		Empar Navarro	Llavors de futur
		Ferrer i Pastor	Somiserem paraules
		?	?

*Si es posen més de quatre punts de control, caldrà augmentar les files amb pistes. Tantes files com punts de control..

Després, de manera aleatòria, traurem un paperet dels quatre sobres sense que es veja el contingut i els introduïrem sense mirar-los al sobre SOLUCIONS. El tancarem ben bé perquè cap persona conega el seu contingut, se li facilitarà a la direcció del centre perquè el custodie.

A cada punt de control:

- Tindrà un sobre buit.
- Agafarà un paper de cadascun dels sobres inicials (1 - 2 - 3 - 4).
- Els introduirà al seu sobre sense que cap persona pugui veure'ls fins que comence el joc.
- Els punts de control buscaran un lloc a l'escola (interior o exterior) a criteri de l'organització per romandre fins que finalitze l'activitat (tot i que poden canviar de lloc quan ho consideren per a marejar un poquet les persones participants).

Què farà el punt de control?

- Rebrà els equips d'un en un i l'alumnat farà la seua pregunta.
- Respondran NO en cas que tinguen la resposta en el sobre i NO HO SÉ si NO tenen la resposta dins del sobre.

EXPLICACIÓ DEL JOC

Es distribuirà l'alumnat en equips entre 3 i 10 persones, depenent del nombre de participants. A cada equip se li facilitarà una butlleta com aquesta i un bolígraf

	1r	2n	3r	4t	5é	6é	7é	8é
ES FARÀ A...	poble 1	poble 2	poble 3	poble REAL	-	-	-	-
SERÀ EL DIA...	1 de maig	7 de juny	25 d'abril	data REAL	-	-	-	-
ESTÀ DEDICADA A...	Carme Miquel	Joan Fuster	Empar Navarro	Ferrer i Pastor	-	-	-	-
EL LEMA ÉS...	Recupere m el verd	L'escola que ens fa lliures	Llavors de futur	Som i serem paraules	-	-	-	-

*Se sumaran columnes segons el nombre de punts de control.
Huit punts estan pensats per a una escola de tres línies.

I se'ls explica que caldrà que busquen els diversos punts de control. Cada punt tindrà quatre informacions a un sobre (una per cada proposta de pregunta) i podran formular preguntes del tipus:

ÉS FARÀ A... l'Alcúdia de Crespins?

SERÀ EL DIA... 11 d'abril?

ESTÀ DEDICADA A... Rita la Cantaora?

EL LEMA ÉS... "vaig com cagalló per séquia"?

I la resposta serà NO si el que pregunta està en algun dels paperets que tenen al sobre o NO HO SÉ si no ho tenen.

Cada vegada que facen una pregunta i el control els responga NO, esborrarà la casella fins que tinguen totes les cel·les d'una fila esborrades menys una que serà la solució. Si responen NO HO SÉ interessa continuar preguntat, tot i que caldrà que visiten abans un altre control per a formular una pregunta. Així fins que en cada fila quede una casella sense esborrar.

No es podrà fer més d'una pregunta en el mateix moment a cada control (a no ser que qui controla el joc ho considere oportú perquè està fent-se llarg el joc i siga necessari agilitzar-lo). Si les persones dels punts de control estan inspirades poden fer petites proves abans de cada pregunta (cantar, ballar endevinalla, acudit, etc.) per motivar l'alumnat.

Una vegada dit tot açò... **VALOR I AL CLUEDO!!!**

Quan tinguen tots els NO esborrats, es reuniran, seuran per equips i s'obrirà el sobre SOLUCIONS amb les respostes.

Cal recordar que les respostes no reflecteixen la realitat i per això es tornarà a l'activitat a) per esbrinar tota la VERITAT.

MATERIAL: paperets amb pistes, graelles per als equips, sobres i bolígrafs

B) Com ja sou sabedores del lema, amb paper continu dissenyeu i pinteu un mural que reflectisca el seu contingut. Quan l'acabeu pengeu-lo a l'entrada del centre perquè el contemple tota l'escola.

C) On és la Trobada de la teua comarca enguany? Quantes Trobades heu celebrat ja a la teua comarca?

D) Quin taller farà la teua escola? Si ja s'ha fet la Trobada, quin taller et va agradar més?

E) Ja t'has après la cançó de la Trobada...?

NOTA PER AL PROFESSORAT

Seria interessant contactar amb la persona d'Escola Valenciana de la coordinadora de la teua comarca perquè et facilite la cançó comarcal i en cas de no tenir-ne, podeu utilitzar la general que us hem facilitat a l'inici.

Podeu aprendre-la i cantar-la amb les companyes i els companys del poble organitzador quan la canten el dia de la Trobada, si encara no s'ha celebrada.

MATERIAL: paper i bolígrafs, paper continu i pintures (llapis, temperes, ceres, etc. el que vulguen), pegament i revistes (també poden fer collage).

1r cicle d'ESO

“Estime la meua llengua... Em reconec en la meua llengua i crec que els valencians i les valencianes la necessitem per sentir-nos i ser un poble viu i creatiu, per no despersonalitzar-nos. Sé que tenim dret...”

Carme Miquel, *Murmuris i crits*

1. Tenint en compte aquesta afirmació de Carme Miquel sobre la llengua, enregistreu un vídeo amb el vostre mòbil, a la manera d'un espot publicitari, on expliqueu per què és important que les persones valencianoparlants no canviem de llengua i les que no la parlen, s'hi animen.
2. Una de les coses més boniques de les llengües han estat les rondalles, contes, contalles, poemes i cançons que han passat de generació a generació per transmissió oral. I com bé saps, açò també és literatura.

Jo recorde el primer conte que em varen contar a l'escola, el conte d'El mig pollastret. I tu, quin recordes? Series capaç d'escriure alguna cosa que et contaren o cantaren quan eres una personeta xicoteta i compartir-la amb la resta de la classe?

De segur que descobrim coses interessants d'ací i d'allà i de terres llunyanes.

“La lectura ens ajuda en la formació de menuts, per suposat, però també, al llarg de tota la vida a ser una miqueta més lliures: a ser una miqueta millors”

Carme Miquel, *Culturplaza*

3. Estàs d'acord amb aquesta opinió? Raona-ho.
4. El 23 d'abril és el Dia Internacional del Llibre. Fes una llista amb els avantatges que té la lectura i després escriu frases com que animen a llegir en fulls A3 com rètols de colors per a encartellar el centre i commemorar el dia.

5. Tant de bo poguèrem regalar llibres a totes les persones que estimem, però no podem perquè la nostra “paga” arriba on arriba. Tot i això, podem regalar petites coses que poden traure un somriure a les persones del teu voltant i captivar-les. Recorda que pots intercanviar llibres amb el teu grup d’amistats o al centre.

Et convidem a buscar oracions, fragments, títols de llibres, cançons, estrofes, tornades... que t’hagen agradat molt o moltíssim quan ho vas llegir, ho escrigues en un paperet i li ho regales a alguna persona de la classe amb la intenció que vulga saber-ne més. Si veieu que hi ha motivació... podeu traure la idea de la classe i compartir-la amb el centre.

Caldrà que indiqués, a més del text, el títol del llibre o cantant/grup. Jo et faig dos regalets...

*“un tobogan, li falta un tobogan
que vaja algú i li'l pose, que està passant-ho mal
un tobogan, li falta un tobogan
al pobre home, diners no donen la felicitat”*

Zoo

“Una vesprada anava jo per la plaça de Catalunya i hi havia molt de rebombori, gent que guaitava a les finestres, cotxes que paraven, persones que miraven amb cara d’estranyades o d’espantades. Hí vaig veure un grup de jóvens que corria i uns policies que també corrien al darrere...”

Aigua en cistella

MATERIAL: fulls en blanc, 1/4 i 1/8 de fulls de colors, bolígrafs i retoladors

2n cicle d'ESO

Una de les lluites que més ressò té de fa un temps al voltant de l'Horta és la lluita contra l'ampliació del port de València. Veieu aquest vídeo que resumeix què hi reivindiquen:

<https://youtu.be/2TPHO4r-O7I>

En aquest documental podeu fer-vos una idea de la mobilització que estan aconseguint:

<https://youtu.be/5HWuwwWZKCU>

1. Per què creus que és tan important unir-nos per defensar allò que volem o què creiem?
2. Coneixes alguna de les reivindicacions pel territori que esdevenen al teu poble o comarca? Observa, també, si hi ha cap problema al teu centre que podríeu reivindicar i tractar de solucionar: manca d'espais per compartir entre nosaltres i la natura, falta de treball al pati, etc. En grups de 3-4 persones, elaboreu-hi un treball de recerca i, després, exposeu-lo a la resta de la classe.

Cal tindre en compte aquests aspectes:

- Tot el grup heu de participar-hi. Cal que prèviament us assigneu els rols i acordeu les tasques que realitzareu.
- Heu de ressenyar quina és la importància de la reivindicació.
- Heu d'aportar informació sobre el col·lectiu que encapçala la reivindicació. Contacteu amb l'organització i recolliu-ne la informació.
- Recordeu que cal esmentar alternatives a allò que es denuncia. Pregunteu-vos què podeu fer vosaltres per posar el vostre gra de sorra i enumereu almenys cinc accions.

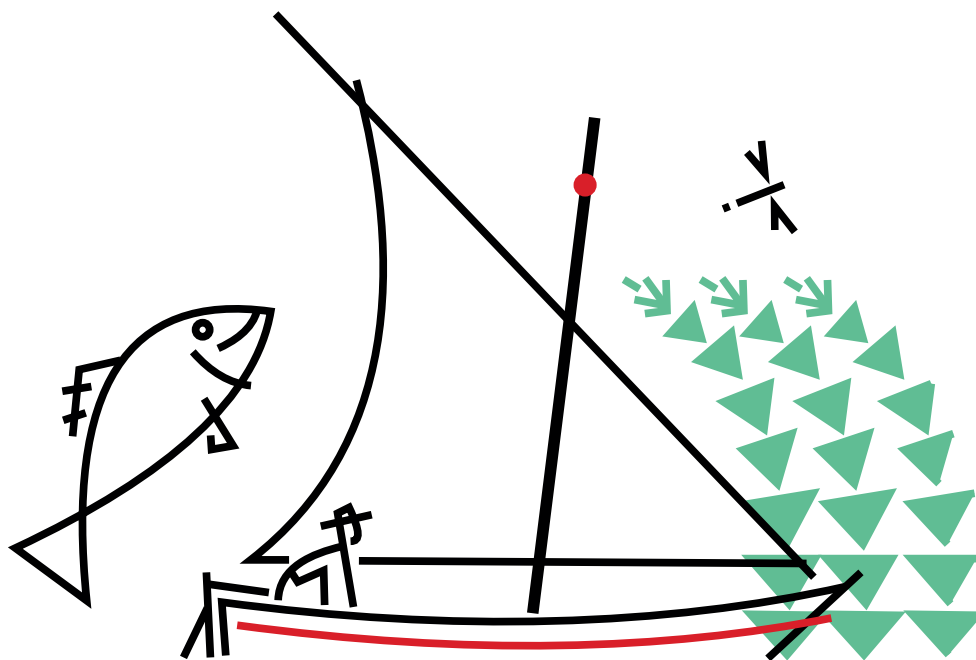
3. Penseu lemes i elaboreu cartells. Penseu que la gent del vostre poble o barri coneix aquestes reivindicacions? Eixiu del centre i encartelleu els espais públics del vostre poble o barri.

4. Vos atreviu a fer un manifest? Ací trobareu el manifest de la Comissió Ciutat-Port, que vos pot servir d'exemple:

<http://www.noampliacioport.org/perque/>

5. Escriviu una instància a l'ajuntament de la vostra localitat, o on corresponga, sol·liciteu una reunió i convoqueu una acció. Podeu col·laborar amb el col·lectiu que coordina la reivindicació, acudir a la plaça principal del poble i explicar el problema al veïnat...

Batxillerat i FPA

Carme Miquel va escriure el 1997 uns articles adreçats a una de les seues filles: *A cau d'orella. Cartes a Roser*. En aquest llibre analitza, amb un prosa directa, emotiva i evocadora, l'època dels darrers anys del franquisme i de la transició. Amb una lucidesa desarmant i la vista posada en el futur, ens fa sentir que som hereus d'una lluita que no va ser en va.

Trobada d'escoles en valencià, València 1989

A través de la lectura d'aquest llibre ens arriba la figura d'una Carme Miquel compromesa en nombroses causes: lluita per la transició democràtica i per l'autonomia, denúncia de les guerres i de tot tipus de violència, reivindicació del valencià, defensa del territori..

En l'apartat *La ciutat i la terra*, Carme Miquel ens explica tres episodis de lluita ciutadana que van aconseguir preservar espais verds del nostre territori:

“Tot recuperant el Botànic”, dedicat a la lluita de la coordinadora Salvem el Botànic per evitar la construcció de tres torres de vint pisos en un dels escassos jardins que hi havia a la ciutat de València.

“El volíem verd”, en defensa de la transformació del vell llit del riu Túria en un jardí, en lloc de convertir-lo en terreny edificable.

“Una platja de pineda”, on explica com es va aturar el projecte que pretenia explotar urbanísticament el bosc litoral del Saler.

Aquests tres capítols ens mostren la senda a seguir: l'activisme davant les agressions als nostres espais verds.

Feu un llistat d'espais verds de la vostra comarca i investigueu si han patit algun intent d'agressió.

Elaboreu un mural amb les fotos d'aquest espais en perill en què expliqueu la problemàtica que els envolta.

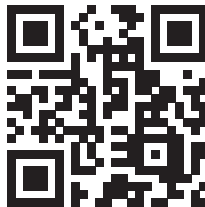
Redacteu eslògans de defensa d'aquests espais amenaçats.

Hi ha a la vostra comarca associacions que lluiten per la defensa del medi ambient? Feu-ne un llistat i per grups esbrineu quins són els seus objectius i quines campanyes porten a terme.

Són nombroses les cançons que ens volen remoure la consciència i convèncer-nos per actuar davant situacions injustes, per defensar el territori i els espais verds, per preservar la nostra llengua i cultura...

Busqueu cançons reivindicatives i poseu-les a classe.

Et posem com a exemple la cançó "Quan caminàvem" d'Aspencat:

<https://youtu.be/ouQ-USN19bg>

Llegiu el manifest de la Coordinadora Valenciana per la ubicació racional de les energies renovables que trobareu en aquest enllaç: <http://ubiracional.org/val/manifest/>

Per grups, **redacteu un text argumentatiu** en el qual analitzeu la problemàtica de la ubicació de les plantes fotovoltaïques i dels parcs eòlics.

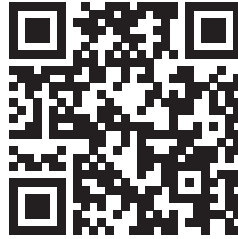
Llegiu els textos a classe i trieu aquell que us sembla més convincent.

Investigueu si en la vostra comarca hi ha instal·lacions d'energies renovables. En quins espais estan instal·lades? Afecten aquestes instal·lacions l'equilibri mediambiental del seu entorn? Com podeu actuar per defensar-lo?

Esbrineu si hi ha projectes d'instal·lacions fotovoltaïques i eòliques a la vostra comarca i de quina manera n'afectaran l'entorn.

Redacteu eslògans en defensa d'unes energies renovables respectuoses amb el medi ambient.

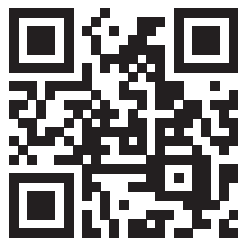
Si voleu saber més sobre la **Coordinadora Valenciana per la ubicació racional de les energies renovables**, vegeu el següent enllaç:

<http://ubiracional.org/val/>

En l'apartat *D'una llengua que és nostra* Carme Miquel reflexiona entre d'altres, sobre les causes del canvi de llengua i proposa l'autoestima com a element primordial per a la normalització del valencià: "El fet és que, nosaltres, els valencians necessitem la nostra llengua per afermar la nostra personalitat col·lectiva, per a ser i sentir-nos un poble entre els altres pobles, per a esdevenir un grup humà que s'autoestima i que, a partir d'aquesta autoestima construeix i és solidari". A més considera que "Una llengua no és només una manera de comunicar-se. Ho és, però a més representa una bella herència, un patrimoni humà que indica tota una manera de viure i de comprendre el món".

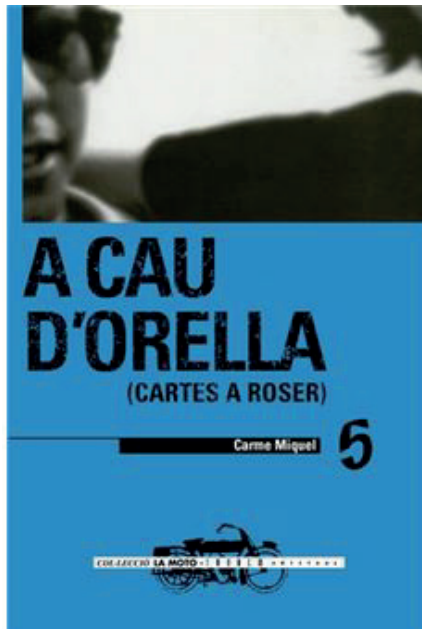
Escolta la cançó *Qui estima la llengua*, de Tesa i Vicent Torrent:

<https://youtu.be/VHP1UM9sVQc>

- Quina relació té el contingut de la cançó amb les idees que acabes de llegir?
- Quins referents literaris i culturals apareixen a la cançó?

- Què penses que significa el fragment de la cançó que diu: “Una mà en l’aire per a qui estima el valencià, una mà en l’aire i en l'altra una destrà. Una mà en l’aire i en l'altra un capoll”?
- Feu grups de 4 persones i busqueu altres cançons de defensa del valencià.
- Investigueu quins organismes i associacions lluiten per la llengua en la vostra comarca. Analitzeu quines activitats porten a terme.
- Hi ha oficina de promoció del valencià al teu poble? Informa't sobre la seua funció i discuteix sobre la utilitat d'aquest organisme. Si al vostre poble no hi ha oficina, podeu iniciar una campanya per reivindicar-la.
- Informeu-vos sobre el funcionament del Voluntariat pel Valencià d'Escola valenciana. Si considereu que seria beneficiós per al vostre centre, contacteu amb l'equip directiu perquè inicie un projecte de voluntariat al vostre IES.

Finalment us recomanem la lectura de *A cau d'orella. Cartes a Roser* com a complement del currículum de 2n de batxillerat, ja que el contingut es relaciona directament amb el període literari que s'estudia en aquest curs, des de la postguerra fins a l'actualitat.

MÉS UNITATS DIDÀCTIQUES dL NOSTRE WEB

<https://escolavalenciana.org/web/trobades-2023-unitats-didactiques/>

Dipòsit Legal: V-1354-2023

Ho edita:

escola valenciana
activistespelvalencia.org

Amb la col·laboració de:

**SEMPRE
TEUA**
La teua llengua